

A 1736/kultur

Käsittelijä Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee **jäsenehdotusta Pohjoismaisesta Joutsenmerkistä ruoalle, käsitöille ja muotoilulle**

Ehdotus

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto ei jatka pohjoismaisen Joutsenmerkin myöntämistä ruoalle, käsitöille ja muotoilulle koskevan jäsenehdotuksen (A 1736) käsittelyä.

Taustaa

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle, *että* se selvittää mahdollisuutta perustaa Joutsenmerkki pohjoismaiselle ruoalle, käsityölle ja muotoilulle.

Valiokunta käsitteli jäsenehdotusta Pohjoismaisesta Joutsenmerkistä ruoalle, käsitöille ja muotoilulle (A 1736/kultur) tammikuun kokouksessaan Tukholmassa 2018. Kokouksessa oli vieraana edustaja Miljömärkning Sverigestä, joka edustaa Joutsenmerkkiä hallinnoivaa organisaatiota Ruotsissa, ja hän toi esiin eräitä ehdotukseen liittyviä ongelmia. Muun muassa sen, että Joutsenmerkkiä ei voida rajata alueellisesti ja että sitä ei käytetä elintarvikkeiden sertifiointiin. Valiokunta päätti lähettää jäsenehdotuksen lausuntokierrokselle asianomaisille pohjoismaisille tahoille.

Valiokunta sai 15 vastausta, jotka jakaantuvat seuraavasti:

- Tanska: ympäristö- ja elintarvikeministeriö, muotoiluneuvosto (Designrådet), Tanskan ympäristömerkki (Miljømærkning Danmark)
- Suomi: Ruokatieto Yhdistys ry, Suomalaisen Työn Liitto, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- Norja: kulttuuriministeriö, maatalous- ja elintarvikeministeriö, terveys- ja peruspalveluministeriö, elinkeino- ja kalastusministeriö (kolmelta viimeksi mainitulta yhteinen vastaus)
- Ruotsi: käsityötoimikunta (Nämnden för hemslöjdsfrågor), elintarvikevirasto, Ruotsin maataloustuottajain keskusliitto (LRF), maatalousvirasto
- Ahvenanmaa: Käsi- ja taideteollinen yhdistys (Ålands Slöjd & Konsthantverk)

Vastauksista käy ilmi, että *muotoilu- ja käsiteollisuuden sekä kulttuuriministeriön edustajat* pitävät ehdotusta vaikeasti toteutettavana, koska

- tuotteiden alkuperän tarkistaminen on monimutkaista ja kallista
- alkuperää, laatua, kestävyyttä ja muotoilua koskevia kriteerejä on hankala sovittaa yhteen
- Pohjoismaissa on jo käytössä useita eri merkkejä, ja vielä uusi merkki hämmäntäisi kuluttajia
- uuden merkin lanseeraaminen vaatisi merkittäviä markkinointitoimia
- käsityö ja muotoilu eivät ole teollisuudenaloja, joilla voidaan saavuttaa suuria ympäristöhyötyjä
- käsityötuotteita voidaan profiloida muilla tavoin kuin merkinnän avulla.

Elintarvikeasioiden ja -merkintöjen parissa työskenteleviltä ministeriöiltä, viranomaisilta ja järjestöiltä saaduista vastauksista ilmenee, että

- Joutsenmerkkiä ei voida rajata pohjoismaisiin tuotteisiin
- elintarvikkeille on jo olemassa useita merkkejä, kuten ruotsalainen KRAV, Eurolehti, ruotsalainen Nyckelhålet, Hyvää Suomesta ja ruotsalainen Från Sverige
- vielä uusi merkki näiden rinnalle voisi hämmäntää kuluttajia
- elintarvikkeille asetettavien kriteerien laatiminen on mutkikasta
- kysymystä Joutsenmerkin myöntämisestä elintarvikkeille on jo selvitetty vuonna 2013, jolloin katsottiin, ettei se ole mahdollista
- uuden merkin lanseeraaminen vaatisi merkittäviä markkinointipanostuksia
- Joutsenmerkkiä ei voida rajata alueellisesti.

Yhteenvetona voidaan todeta, että yhdessäkään lausunnossa ei puolleta Joutsenmerkin myöntämistä ruoalle, käsitöille ja muotoilulle.

Valiokunnan näkemykset

Kulttuurin ja muotoilun aloilla sekä elintarvikealalla työskenteleviltä keskeisiltä pohjoismaisilta toimijoilta saaduissa vastauksissa esitetään näkemyksiä sitä vastaan, että ruoalle, käsitöille ja muotoilulle perustettaisiin Joutsenmerkki. Tämän perusteella Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta päättää, että se ei jatka pohjoismaisen Joutsenmerkin myöntämistä ruoalle, käsitöille ja muotoilulle koskevan jäsenhdotuksen (A 1736) käsittelyä.

Korkea rannikko, Ruotsi, 25. kesäkuuta 2018

Annette Lind (S)

Eva Sonidsson (S)

Johan Andersson (S)

Johanna Karimäki (vihr.)

Jorodd Asphjell (A)

Liv Kari Eskeland (H)

Magni Arge (T)

Marianne Haukland (H)

Roland Utbult (KD)

Porsteinn Sæmundsson (Frfl)

Tony Wikström (ÅSD)